

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นับตั้งแต่ประเทศไทยมีแผนพัฒนาประเทศอย่างมีระบบตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นและเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อแข่งขันการสร้างควมมั่งคั่งในด้านรายได้ แต่มิได้มุ่งเน้นพัฒนาสังคม โดยเฉพาะทางด้านการศึกษา ซึ่งยังคงได้รับการพัฒนาน้อย ดังจะเห็นได้จากการจัดสรรงบประมาณของรัฐในแต่ละระดับการศึกษายังไม่เป็นธรรมชาติ ไม่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพของท้องถิ่น กอปรกับครูส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและขาดศรัทธาในวิชาชีพครู อันส่งผลให้ผลผลิตขาดคุณภาพ คนมีรายได้ต่ำ หลังไหลเข้าสู่เมือง ที่อยู่อาศัยไม่เพียงพอ เกิดปัญหาทางสังคม การข้อยกเว้นในศีลธรรม จริยธรรม ขาดระเบียบวินัย การเอารัดเอาเปรียบส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่สั่งมาของไทยจางหายไปพร้อม ๆ กันกับการล่มสลายของสถาบันครอบครัวชุมชน และวัฒนธรรมท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 6-7 ; วิไล ตั้งจิตสมคิด. 2544 : 39)

นอกจากนี้จากการรายงานของกระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 8) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการศึกษาไทยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ครูยังขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ และยังเน้นการสอนโดยการบอกให้เด็กท่องจำ เน้นเนื้อหาวิชาความรู้มากกว่าการอบรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็ก และยังไม่สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ใก้ตัวได้ ขณะเดียวกันครูยังได้รับการพัฒนาไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง

ตามนัยของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความมุ่งหมายที่จะให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประกอบด้วยบุคคลที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม และบริบูรณ์ด้วยคุณสมบัติทางจริยธรรมเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานอารยประเทศ แสดงให้เห็นว่าคุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงได้ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้น การมีคุณสมบัติด้านคุณธรรม และ

จริยธรรมของบุคคลในทุกสาขาอาชีพจึงมีความสำคัญในอันที่จะผูกมัดสังคมให้เป็นปกติสุขได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาชีพครู เพราะครูคือบุคคลสำคัญในการกำหนดคุณภาพของคน และคุณภาพของคนในสังคม คือตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม (ดิเรก พรสีมา. 2542 : 9 ; สมชาย เทพแสง. 2544 : 26-27)

กระทรวงศึกษาธิการ (2538 : 1) ได้ระบุไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคน ให้มีความรู้คู่คุณธรรม และเสริมสร้างความสามารถพื้นฐานที่ช่วยให้การดำรงชีวิตในสังคม เป็นไปอย่างสงบสุข ส่วนการปลูกฝังจริยธรรมนั้น แตกต่างจากการเรียนรู้สรรพวิชาต่าง ๆ เพราะจะขึ้นอยู่กับกำหนัดสิ่งแวดล้อมที่พึงประสงค์ แบบอย่าง ความเชื่อ ความรู้สึกสำนึก และที่สำคัญที่สุด คือ ความเป็นตัวอย่างที่ดีงามของครู อาจารย์ รวมถึงผู้บริหารโรงเรียนด้วย ที่เป็นตัวจักรสำคัญในการอบรมบ่มนิสัย และปลูกฝังเจตคติที่ดีงามทางจริยธรรม

ดังนั้นวิชาชีพครูจึงควรเป็นที่รวมของคนเก่ง คนดี สามารถเป็นต้นแบบทั้งทางวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติ การดำรงชีวิต และการชี้นำสังคมไปในทิศทางที่เหมาะสม ได้ ในทางตรงกันข้ามมหาวิทยาลัยในประเทศไทยในปัจจุบันกลับมีทิศทางและสัญญาณที่บ่งชี้ว่ามีความซับซ้อนยุ่งยาก และคับแคบ อันเป็นกระทบมาจากปัญหาทางจริยธรรม ดังจะเห็นได้จากผลงานวิจัย ด้านคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนผู้นำทางความคิดในสังคมต่างเห็นพ้องกันว่า ปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรมในสังคมเป็นจุดวิกฤติ ไม่เพียงแต่เฉพาะวิชาชีพครูเท่านั้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2538 : คำนำ)

เมื่อครูคือบุคคลที่เป็นแบบอย่างของความดีงาม แต่พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของครู บางกลุ่มกลับมีภาพลักษณ์เกี่ยวกับความประพฤติศีลธรรมและจริยธรรมเป็นไปในทางลบ ดังจะเห็นได้จาก การที่ครูตกเป็นข่าวตามสื่อต่าง ๆ หลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการลวนลาม อนาจารทางเพศ การค้าขายสิ่งผิดกฎหมาย เสพสิ่งมีนเมา เล่นการพนัน ลงโทษนักเรียน ด้วยวิธีรุนแรง และไม่เหมาะสม รวมทั้งแสวงหารายได้จากอามิสสินจ้าง หรือผลประโยชน์ อันมิควรได้จากศิษย์ เป็นต้น (สรารุท จิตบุญมี. 2543 : 2-4)

พฤติกรรมเหล่านี้ แม้ว่าจะเป็นความประพฤติของครูบางคน แต่ก็ทำให้ภาพลักษณ์ของวิชาชีพครูถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์ไปในทางเสื่อมเสียว่าประพฤตินั้นไม่เหมาะสมกับบทบาท ความเป็นแม่พิมพ์ที่ดี ซึ่งเป็นสาเหตุที่จะนำไปสู่ความเสื่อมถอยของครูและสถาบันในอนาคต ดังนั้นจากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม โดยได้กำหนดบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ กอปรกับสังคมคาดหวังเกี่ยวกับตัวครูไว้สูง ครูจึงควรที่จะพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะเชิงคุณธรรมและจริยธรรม คุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงเพื่อให้สังคมยอมรับและเห็นคุณค่าของความประพฤติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ในมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ในการส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนเอกชน และประสานงานการศึกษาบางส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการควบคุม และส่งเสริมการศึกษาและกิจกรรมของโรงเรียนเอกชน ในปีการศึกษา 2540 มีสถานศึกษาเอกชน จำนวนรวมทั้งสิ้น 6, 277 แห่ง มีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 3, 018, 239 คน และครูอาจารย์ จำนวน 104, 217 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 5)

จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2542 : 9) พบว่า โรงเรียนเอกชนมีอิสระในการบริหารจัดการ ทำให้โรงเรียนเอกชนหลายแห่งสามารถจัดการศึกษาได้มีคุณภาพในระดับดี รวมทั้งเป็นที่นิยมของประชาชนและเป็นแบบอย่างให้แก่โรงเรียนของรัฐได้

โรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองคาย มี 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนโรชาโรโอวิทยา และโรงเรียนเซนต์ปอลหนองคาย เป็นโรงเรียนที่มีผลงานทางด้านวิชาการดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ กล่าวคือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นที่น่าพอใจ โดยในแต่ละปีนักเรียนของทั้งสองโรงเรียนได้รับรางวัลทางด้านวิชาการจำนวนมาก นอกจากนั้นในด้านคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน ทั้งสองโรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการคัดเลือกสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาจิตพิสัยในระบบการเรียนการสอนของเขตการศึกษา 9 และได้รับโล่เกียรติยศ จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ และได้ผ่านการประเมินโครงการโรงเรียนสีขาวเฉลิมพระเกียรติ แสดงว่า โรงเรียนได้ดำเนินกิจกรรมร่วมด้านอาสาสมัครทุกประเภท (โรงเรียนเซนต์ปอลหนองคาย. 2544 : 5-9 ; โรงเรียนโรชาโรโอวิทยา. 2544 : 2-10)

ด้วยเหตุที่ผู้เรียนจะต้องชำระค่าบำรุงการศึกษาและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ จำนวนมากในการเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชน ดังนั้นภาพลักษณ์ของบุคลากรในโรงเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้ปกครองตัดสินใจเลือกสถานที่เรียนให้บุตรหลาน เมื่อพิจารณาบุคลากรทั้งที่เป็นผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองคาย ทั้งสองแห่งดังกล่าว เห็นได้ว่า มีภาพลักษณ์ที่เป็นที่ยอมรับในด้านการสอน การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากทั้งสองโรงเรียนมีความเข้มงวดในการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูในโรงเรียน ดังจะเห็นได้จาก การที่โรงเรียนทั้งสองแห่งได้ส่งครูเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และเปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยการเข้ารับการอบรมสัมมนา และสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

ความเป็นเลิศทั้งทางด้านวิชาการและการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรม ของโรงเรียนเอกชนทั้งสองแห่งดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจองค์ประกอบที่เกี่ยวกับตัวครู ผู้ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมเชิง คุณธรรมและจริยธรรมของครู ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมของนักเรียน อุปมาเหมือนกับแม่ปูกับลูกปูที่แม่ปูเดินอย่างไรลูกปูก็เดินอย่างนั้น นั่นคือ พฤติกรรมของครูโรงเรียนเอกชน ทั้งสองโรงเรียนนี้ น่าจะสามารถเป็นตัวแบบ หรือแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามจึง ทำให้โรงเรียนมีความดีเด่นทั้งในด้านวิชาการและการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นการยากที่โรงเรียนเอกชนจะประสบความสำเร็จในการพัฒนา คุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน หากตัวครูไม่มีคุณลักษณะเหล่านี้ในตนเอง

จากการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมและจริยธรรม ของครู พบว่า ยังมีได้มีการศึกษาถึงพฤติกรรมในเรื่องดังกล่าวของครูในโรงเรียนเอกชน ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัด หนองคาย จึงมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมและจริยธรรมตามจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 ของครูกลุ่มนี้ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเหตุผลที่ว่า คน 3 กลุ่มนี้ได้สัมผัสกับพฤติกรรมของ ครูและมีปฏิสัมพันธ์กับครูอยู่เนื่อง ๆ จึงน่าจะให้ข้อมูล หรือสะท้อนพฤติกรรมเชิงคุณธรรม และจริยธรรมของครูโรงเรียนเอกชนได้ ผลการศึกษาน่าจะทำให้ได้ข้อมูลที่ยังประโยชน์ต่อ การวางแผนเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของทั้งครูและนักเรียน รวมทั้งเป็น ต้นแบบทางพฤติกรรมให้กับครูโรงเรียนอื่นอีกทางหนึ่งด้วย

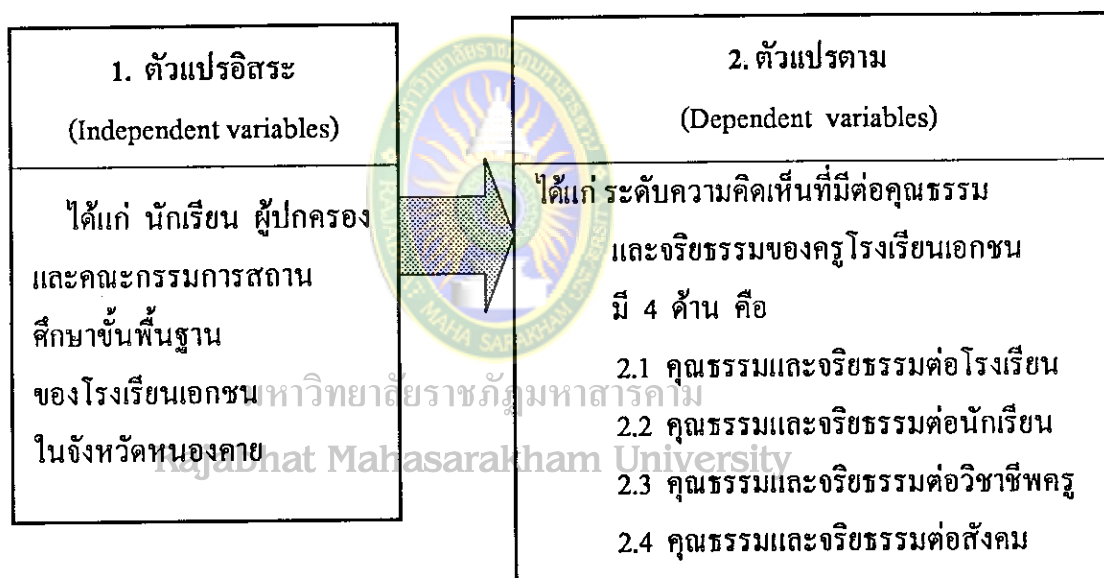
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของครู โรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองคาย

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองคาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงไว้ในภาพที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ระดับความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองคาย แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองคาย มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสิ้น 917 คน จำแนกเป็น

1.1 นักเรียน จำนวน 445 คน เป็นนักเรียนโรงเรียนโรซารีโอวิทยา จำนวน 341 คน และโรงเรียนเซนต์ปอลหนองคาย จำนวน 104 คน

1.2 ผู้ปกครอง จำนวน 445 คน เป็นผู้ปกครองของนักเรียน โรงเรียนโรซารีโอวิทยา จำนวน 341 คน และโรงเรียนเซนต์ปอลหนองคาย จำนวน 104 คน

1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 27 คน เป็นคณะกรรมการของโรงเรียนโรซารีโอวิทยา จำนวน 15 คน และโรงเรียนเซนต์ปอลหนองคาย จำนวน 12 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

สำหรับนักเรียนและผู้ปกครองได้สุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้โรงเรียนและระดับชั้นเป็นชั้นภูมิ (Strata) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้ใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 40 ; อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan, 1970) ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษา ได้ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ เป็นดังนี้ นักเรียน จำนวน 122 คน ผู้ปกครอง (เป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 122 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 27 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคุณธรรมและจริยธรรมของครูโรงเรียนเอกชน มี 4 ด้าน คือ คุณธรรมและจริยธรรมต่อโรงเรียน ต่อนักเรียนต่อวิชาชีพครู และต่อสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีของแต่ละบุคคลที่กระทำด้วยจิตสำนึกภายใน และแสดงออกภายนอกในการปฏิบัติ โดยผ่านประสบการณ์จากการได้สัมผัส ซึ่งแสดงออก

จากการกระทำทางกาย วาจา และจิตใจของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งที่ประ โยชน์ต่อตนเองผู้อื่น และสังคม

2. จริยธรรม หมายถึง คุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความนึกคิด ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ความประพฤติในสิ่งที่ควรปฏิบัติ สิ่งที่ดีงาม เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับ หรือยอมรับ ของสังคม เพื่อความสันติสุขแห่งตนเอง และความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวม

3. พฤติกรรมเชิงคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง ความประพฤติดีของบุคคล ที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยได้ยึดถือจนเป็นความเคยชิน อันเป็นคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมที่ดีงามเป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามของตนเอง ผู้อื่น และสังคม ในที่นี้หมายถึง พฤติกรรมเชิงคุณธรรมและจริยธรรมของครูโรงเรียนเอกชน ได้จากการตอบ แบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

4. โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเอกชน ในจังหวัดหนองคาย มี 2 แห่ง คือ โรงเรียนโรซารีโอวิทยา และโรงเรียนเซนต์ปอลหนองคาย

5. ครู หมายถึง ครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนเอกชน จังหวัดหนองคาย

6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนเอกชน จังหวัดหนองคาย

7. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดหนองคาย

8. คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน เอกชน ในจังหวัดหนองคาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมและจริยธรรมของครูโรงเรียนเอกชน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงพฤติกรรมของครูในโรงเรียนเอกชน

2. ได้ข้อมูลสำหรับการวางแผนเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของครู และนักเรียน และข้อมูลเหล่านี้จะยังประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมต่อไป